

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 97/2023-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby Ilava, proti rozsudku Okresného súdu Košice I č. k. 5 Tk 3/2018 z 21. novembra 2018 a proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 7 To 117/2018 zo 17. januára 2019 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. septembra 2022 v znení jej doplnenia doručeného ústavnému súdu v ten istý deň domáha vyslovenia porušenia svojho bližšie nešpecifikovaného „*práva na slobodu*“ rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Zároveň žiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ a [REDAKOVANÉ] boli rozsudkom okresného súdu č. k. 5 Tk 3/2018 z 21. novembra 2018 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“) uznaní za vinných, že spoločným konaním iného úmyselne usmrtili, čím spáchali obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 20 a § 145 ods. 1 Trestného zákona, za čo bol sťažovateľovi podľa § 145 ods. 1 v spojení s § 38 ods. 2 a 4 a § 37 písm. m) Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere sedemnášť rokov nepodmienečne. Podľa § 48 ods. 3 písm. b) Trestného zákona bol sťažovateľ zaradený na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia a podľa § 76 ods. 1 s použitím § 78 ods. 1 Trestného zákona mu bol uložený ochranný dohľad v trvaní troch rokov.

3. Sťažovateľ a [REDAKOVANÉ] podali proti napadnutému rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 7 To 117/2018 zo 17. januára 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“; ďalej spolu s napadnutým rozsudkom okresného súdu aj „napadnuté rozhodnutia“) tak, že podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie sťažovateľa a [REDAKOVANÉ] zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti napadnutým rozhodnutiam podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

- a) bol uznaný za vinného, hoci ho usvedčovali nepriame dôkazy (napr. pachové stopy bez ďalších priamych dôkazov);
- b) zo spáchania trestného činu ho usvedčujú nedôveryhodní svedkovia, ktorí vypovedali v jeho trestnej veci nepravdivo. Sťažovateľ poukazuje na jednotlivé časti výpovedí niekoľkých svedkov. Porovnáva ich aj s výsledkami vyšetrovacieho pokusu z 29. januára 2018 a poukazuje na rozpory, ktoré v nich nastali (konkrétnymi vetami a porovnaniami, pozn.);
- c) okresný súd nebral do úvahy dôkazy svedčiace v jeho prospech (výpovede svedkov, ktoré považoval všeobecný súd za účelové z dôvodu existujúceho pomeru svedkov k sťažovateľovi; znalecký posudok Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru z 11. apríla 2018; všetky časové súvislosti a rozpory vo výpovediach svedkov [REDAKOVANÉ]);
- d) namieta nevyhodnotenie, resp. nedostatočné vyhodnotenie výpovede svedkyne [REDAKOVANÉ], s ktorou nie je v žiadnom príbuzenskom pomere a ktorá spochybnila výpovede svedkov [REDAKOVANÉ]. Zároveň namieta nepreukázanie motívu, za ktorý súd prvého stupňa označil žiarlivosť;
- e) nebol povinný preukazovať svoju nevinu. V prípade pochybnosti o jeho vine tak mala byť použitá zásada *in dubio pro reo*;
- f) došlo k porušeniu jeho práv podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Trestného poriadku.

5. Podaním doručeným ústavnému súdu 21. októbra 2022 sťažovateľ požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietanie porušenia „práva na slobodu“, ktoré sťažovateľ ďalej bližšie nešpecifikoval. V konkrétnostiach namieta predovšetkým závery napadnutého rozsudku okresného súdu s poukazom na rozpory vo výpovediach jednotlivých svedkov a jeho uznanie za vinného na základe nepriamych dôkazov.

7. Keďže sťažovateľ nie je zastúpený advokátom, nemožno od neho očakávať formálne bezchybné podanie. Ústavný súd nemôže rozumne vyžadovať, aby sťažovatelia právní laici, ktorí sa naň obracajú, namietali v podaniach konkrétne označené články ústavy alebo medzinárodných dohôrov spolu so zodpovedajúcou ústavnoprávnou argumentáciou. Minimálnou požiadavkou však musí byť ucelený opis skutkového stavu, prípadne vyjadrenie nespokojnosti s postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci, ktoré podľa sťažovateľa odôvodňuje nutnosť zásahu ústavného súdu. Ústavný súd musí mať možnosť z obsahu podania prinajmenšom posúdiť predostreté

okolnosti so zameraním sa na existenciu možných porušení základného práva alebo slobody, aby mohol zvoliť ďalší postup (m. m. IV. ÚS 49/2021).

8. V prípade nedostatkov náležitostí návrhu prichádza do úvahy postup podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde vyzvaním sťažovateľa na doplnenie odstrániteľných nedostatkov podania. Využitie tohto procesného postupu však nie je obligatórne. Posudzovaný návrh popri odstrániteľných nedostatkoch obsahuje totiž aj neodstrániteľné nedostatky, ako je absencia zrozumiteľného a dostatočne konkrétneho odôvodnenia a vykonateľného petitu (presné vymedzenie toho, čo sťažovateľ žiada).

9. Ústavný súd v okolnostiach prerokovanej veci v záujme hospodárnosti konania upustil od štandardnej výzvy adresovanej sťažovateľovi na odstránenie nedostatkov sťažnosti, keďže dospel k záveru, že ani prípadné odstránenie nedostatkov sťažnosti by zjavne nevedlo k inému rozhodnutiu o nej.

10. Ústavný súd tak uprednostnil materiálny prieskum ústavnej sťažnosti pred bezpodmienečným trvaním na všetkých zákonných náležitostiach (m. m. I. ÚS 268/2022). Vlastnou činnosťou (v súčinnosti s okresným súdom, pozn.) zistil, že sťažovateľ v jeho trestnej veci podal proti napadnutému uzneseniu krajského súdu zo 17. januára 2019 dovolanie naposledy 8. októbra 2021. Najvyšší súd o ňom rozhodol uznesením č. k. 2 Tdo 94/2021 z 8. februára 2022 tak, že ho podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol. Predmetné uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi, ako aj jeho advokátovi doručené 4. apríla 2022.

11. Sťažovateľ stručne opísal skutkový stav v jeho trestnej veci spolu s vyjadrením svojej nespokojnosti s postupom okresného súdu a jeho rozhodnutím, a to najmä s poukazom na rozpory v jednotlivých výpovediach svedkov a existenciu „len“ nepriamych usvedčujúcich dôkazov. Ústavný súd s poukazom na čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05). Proti napadnutému rozsudku okresného súdu mal sťažovateľ právo podať odvolanie, čo aj využil, a preto právomoc poskytnúť ochranu jeho právam mal krajský súd, na základe čoho je vylúčená právomoc ústavného súdu na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti. Ústavný súd preto odmietol túto časť ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej

republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

12. Vo vzťahu k námietkam smerujúcim proti napadnutému rozsudku krajského súdu ústavný súd uvádza, že jednou zo základných podmienok konania pred ústavným súdom je podanie ústavnej sťažnosti v lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde možno ústavnú sťažnosť podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

13. Z ústavnej sťažnosti sťažovateľa je zrejmé, že vyjadruje nesúhlas aj s posúdením jeho trestnej veci krajským súdom (jeho rozhodnutie priložil ako prílohu k ústavnej sťažnosti, pozn.). Z obsahu ústavnej sťažnosti, ako aj zo skutočností uvedených v bode 10 tohto uznesenia je zrejmé, že sťažovateľ podal v jeho trestnej veci aj dovolanie (v ktorom uplatnil v podstate aj námietky uvádzané v ústavnej sťažnosti, pozn.), v nadväznosti na čo sa ústavný súd zaoberal zachovaním lehoty podľa § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde. Uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi doručené 4. apríla 2022 (jeho obhajcovi 4. apríla 2022, pozn.). V tom čase začala sťažovateľovi plynúť zákonom ustanovená dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti tak proti uzneseniu najvyššieho súdu (ktoré aktuálne nenamietal, pozn.), ako aj proti jemu predchádzajúcemu napadnutému uzneseniu krajského súdu. Sťažovateľ ústavnú sťažnosť adresovanú ústavnému súdu podal prostredníctvom Ústavu na výkon trestu odňatia slobody a Ústavu na výkon väzby Ilava až 23. septembra 2022 (doručená ústavnému súdu 27. septembra 2022, pozn.), teda celkom zjavne po uplynutí zákonom stanovenej lehoty dvoch mesiacov na podanie ústavnej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu krajského súdu. Ústavnú sťažnosť bolo preto v tejto časti potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

14. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom je potrebné poznamenať, že ústavný súd môže v zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu (t. j. advokáta), ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (m. m. III. ÚS 265/2014). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že v danej veci nie je daná jeho právomoc, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, uvedený záver zároveň znamená, že v danej veci ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda nie je splnený jeden z predpokladov na vyhovie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Vzhľadom

na výsledok posúdenia tejto ústavnej sťažnosti ústavným súdom je evidentné, že išlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa (podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde) nevyhoviel (bod 2 výroku uznesenia).

15. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 16. februára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu